
Deradicaliseringsbeleid Vilvoorde:
Een integraal plan voor warmte en veiligheid

Werkjaar 2014

Inhoudstafel

Inleiding	3
Radicalisering	5
Omgevingsanalyse	6
Lokaal deradicaliseringsbeleid	8
Organisatie van het deradicaliseringsbeleid	9
De maatschappelijke aanpak	10
De curatieve aanpak	16
Expertise opbouwen en delen	19
Bovenlokaal beleid	20
Bovenlokale coördinatie	20
Inburgering en integratie	20
Onderwijs	20
Radicalisering in gevangenissen en gesloten instellingen	20
Ondersteuning van moskeeën en imams	21
Hulpverlening en welzijn	21
Bijkomende middelen	21
Een ambitieuzer randbeleid	21
Implementatie van het beleidsplan	22
Bijlage: Lijst van partners	23

Inleiding

Vanaf het voorjaar van 2013 werd Vilvoorde geconfronteerd met het vertrek van burgers, vaak nog erg jong, naar de strijd in Syrië. Deze eerste groep strijders was doorgaans sinds halfweg 2012 betrokken bij een radicaliseringsproces dat werd aangestookt door verontwaardiging over de apathie waarmee de internationale gemeenschap toekeek op de wreedheden van het Syrische regime tegenover zijn eigen burgerbevolking. De eerste vertrekkers werden gevolgd door een bredere groep mannen en vrouwen, waaronder vaak bekeerlingen. Het merendeel van hen heeft zich aangesloten bij soennitische jihadistische rebellengroeperingen die niet alleen tegen het regime van al-Assad vechten, maar er ook naar streven om een islamitisch kalifaat op te richten. De bezorgdheid over de directe betrokkenheid van deze personen bij het Syrisch conflict is groot, zowel vanuit sociaal oogpunt als vanuit veiligheidsoverwegingen. Naast het persoonlijke veiligheidsrisico dat deze strijders lopen, is het de vraag welke impact en mogelijke gevolgen hun oorlogservaring op de samenleving kan hebben, bijvoorbeeld wanneer zij terugkeren, of wanneer zij vanuit Syrië contacten hebben met mensen van het Vilvoordse thuisfront. Bovendien creëert deze situatie onmetelijk verdriet bij achterblijvende ouders, familieleden en vrienden, maar ook leerkrachten, klasgenoten, sporttrainers, jeugdwerkers en andere betrokkenen blijven vaak verweesd achter. De sociale impact van deze problematiek is dan ook enorm. Naast verdriet en onbegrip is er ook een klimaat van angst. Heel wat ouders vrezen dat ze hun zoon of dochter ook zouden verliezen aan een radicaal gedachtengoed. De geradicaliseerde jongeren plaatsen bovendien de Vilvoordse moslimgemeenschap in een negatief daglicht, ondanks het kordate verzet van deze gemeenschap tegen radicaliserende elementen, en de herhaaldelijke afwijzing van het fenomeen van vertrekkende jongeren door de leiding van de Vilvoordse moskee (onder andere met doodsbedreigingen aan het adres van een aantal leidende figuren als gevolg).

Vanuit de bekommernis voor de veiligheid werd door het Vilvoordse stadsbestuur al bij herhaling gewezen op het gebrek aan engagement en aandacht voor radicalisering vanwege de federale en Vlaamse overheid. Zo blijft het een ellendige vaststelling dat minderjarige Vilvoordenaars niet kunnen worden belet om te gaan deelnemen aan het Syrisch conflict. Misschien nog meer verontrustend is de vaststelling dat ten gevolge van de tergende traagheid van de gerechtelijke instanties – zich verschuilend achter het principe van de scheiding der machten – het lokale veiligheidsbeleid sterk wordt bemoeilijkt. Ook het sociaal beleid dat Vilvoorde in dit dossier wil voeren, wordt gehinderd doordat bovenlokale instanties deze thematiek niet bovenaan op de agenda plaatsen. Omdat radicalisering geen prioritair onderwerp is binnen het Departement Welzijn, zijn er wachtlijsten van 8 tot 10 maanden vooraleer iemand voor hulpverlening kan doorverwezen

worden. De Vilvoordse scholen zitten dan weer met heel wat vragen over bijvoorbeeld hoe ze niet alleen radicaliserende jongeren, maar ook de broers en zussen kunnen opvangen. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van aspecten van de radicaliseringsproblematiek die bovenlokale coördinatie vergen.

Met dit beleidsplan wordt ingegaan op de oproep van de federale Minister van Binnenlandse Zaken om op het lokale niveau een integrale aanpak van het fenomeen van radicalisering en extremisme uit te werken. Gelijktijdig wenst het Vilvoordse stadsbestuur hiermee een grotere alertheid op alle beleidsniveaus te creëren voor een veelal onbekend, maar vooral onderschat maatschappelijk fenomeen.

Radicalisering

Een uitgebreide beschrijving van radicalisering is terug te vinden in de handreiking “Beheersen van moslimradicalisering”, uitgebracht door de burgemeesters van Antwerpen, Mechelen, Vilvoorde en Maaseik op 30 juli 2013.

Radicalisering kan allerlei vormen aannemen en hoeft niet altijd als problematisch beschouwd te worden. Het is bovendien geenszins verboden om er radicale ideeën op na te houden. Soms blijft radicalisering beperkt tot extreem ideeëngoed, zonder dat dit enige bedreiging vormt voor de omgeving of de ruimere samenleving. Wat de ene radicaal noemt, is voor de andere engagement of idealisme. Sommige vormen van radicalisering zijn er echter op uit om fundamentele maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, al dan niet met ondemocratische middelen, al dan niet met geweld. Radicalisering wordt een probleem wanneer vanuit radicale opvattingen de vrijheid en de zelfontplooiing van personen of groepen in de samenleving worden beperkt of (op bepaalde domeinen) onmogelijk gemaakt. Radicalisme leidt tevens tot ontoelaatbaar gedrag wanneer wettelijke grenzen worden overschreden en/of geweld wordt gelegitimeerd.

Radicalisering is geen exclusief islamitisch verhaal. Er doen zich allerlei variaties voor onder diverse strekkingen, al dan niet religieus geïnspireerd. Zowel op nationaal als op internationaal niveau overstijgt radicaal nationalistisch geweld ruimschoots het jihadistisch geweld.

Het begrip radicalisering duidt altijd op een proces dat zowel groepsgestuurd als individueel gebonden is. De vatbaarheid voor radicalisering kan te maken hebben met allerlei persoonsgebonden en contextuele factoren die mekaar onderling beïnvloeden. De voedingsbodem voor radicalisering zal meestal bestaan uit negatieve persoonlijke ervaringen, of frustraties over de houding van anderen of over ‘de maatschappij’. Het is een bekend gegeven dat dergelijke frustraties kunnen leiden tot een sociaal isolement, of een gebrek aan binding met de samenleving. Vanuit de psychologische wetenschap spreekt men over een gebrek aan hechting of het ontbreken van een voldragen identiteit waardoor onthechte persoonlijkheden vatbaar zijn voor een aangeboden identiteit. Een preventief radicaliseringsbeleid gaat dus hand in hand met een klimaat waarin geen plaats is voor racisme en discriminatie, en waarin zoveel mogelijk personen zich verbonden voelen met de samenleving. De ambitie van een dergelijk preventief beleid moet er in bestaan dat ieder lid van de (lokale) samenleving zich thuis voelt in die samenleving en het gevoel heeft zijn/haar toekomst te kunnen maken in die samenleving.

Omdat radicaliseringsprocessen zich voordoen in een lokale context, speelt de lokale overheid een cruciale rol in de preventieve en proactieve aanpak van radicalisering. Dit betekent dat maatwerk,

aangepast aan de specifieke lokale context, noodzakelijk is. De speerpunten van het Vilvoorde radicaliseringsbeleid zullen dan ook de vroege detectie en de integrale, interdisciplinaire aanpak van radicalisering zijn. Dit beleidsplan is van toepassing op alle mogelijke verschijningsvormen van radicalisering, beginnende bij het fenomeen van het hoge aantal burgers dat vanuit Vilvoorde vertrokken is om in Syrië te gaan strijden. De beleidsvoorstellen hebben daarnaast eveneens als ambitie om het beter bekende extreemrechtse radicalisme te bekampen.

Omgevingsanalyse

Dat Belgische burgers als buitenlandse strijders naar Syrië trekken, is deels te wijten aan de internationale dimensie van het Syrische conflict, alsook aan een specifiek ideologisch discours dat ertoe oproept om in Syrië te gaan strijden. Dat deze radicaliseringsproblematiek zich in Vilvoorde voordoet, heeft heel wat verklaringen. De acties vanuit Sharia4Belgium en de intensieve contacten van sommige Vilvoordenaars met geradicaliseerde groepen uit Antwerpen en Brussel en met strijders die zich reeds in Syrië bevinden, hebben mee aanleiding gegeven tot de Vilvoordse radicaliseringsproblematiek.

Andere verklaringen zijn lokaal te zoeken, in de sociaal-economische factoren waarmee Vilvoorde geconfronteerd wordt. Tussen 2007 en 2012 is het aantal inwoners in Vilvoorde toegenomen met 11,5%. 42,7% van de Vilvoordenaren zijn van vreemde herkomst. Voor kinderen jonger dan 5 jaar ligt dit aantal zelfs op 68,3%. De allochtone werkloosheid in Vilvoorde bedraagt 49,8%. De grote meerderheid van de huidige Vilvoordse inwoners is bovendien erg jong, wat tot een groene druk van ruim 50% leidt. Een belangrijk deel van deze jongeren groeide op in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of zijn afkomstig uit een ander deel van Vlaanderen, waardoor ze maar een geringe binding hebben met onze stad. 17,9% van de Vilvoordse jeugd jonger dan 25 jaar is werkloos. Op vlak van onderwijs zijn de cijfers niet rooskleuriger, aangezien 49,8% van de leerlingen in Vilvoorde schoolse achterstand heeft. Ook de schooluitval is groot: tijdens het schooljaar 2010-2011 werden 25 op 1000 Vilvoordse leerlingen definitief uitgesloten zonder zich opnieuw in te schrijven in een andere school. Uit bovenstaande cijfers blijkt dat Vilvoorde de komende jaren voor heel wat uitdagingen staat op vlak van onderwijs en werk, sociale voorzieningen, het vrijetijdsaanbod voor jongeren, onderwijs, werk, hulpverlening en integratie.

Het is in deze bredere context dat de radicaliseringsproblematiek voet aan de grond kreeg in Vilvoorde. Er moet dan ook werk gemaakt worden van een integraal beleid waarin al deze aspecten opgenomen worden. Om een sluitende aanpak te realiseren is een nauwe samenwerking met verschillende partners essentieel. Een overzicht van deze partners is terug te vinden in bijlage.

Allereerst spelen scholen, sport- en andere vrijetijdsverenigingen, middenveldorganisaties en overheidsinstanties als VDAB en OCMW een belangrijke rol, niet alleen om signalen van mogelijke radicalisering op te vangen, maar ook in de vorming van een sociaal netwerk en voor het creëren van (toekomst-) kansen om zich te ontplooien als volwaardig lid van de samenleving. Maar ook stadsdiensten zoals gelijke kansen, jeugd, preventie en burgerzaken hebben hierin een belangrijke rol te spelen. Een andere belangrijke taak in het radicaliseringsbeleid stelt zich voor hulpverlening: via basiswerk met jongeren, opvoedingsondersteuning, hulp- en adviesverleners en welzijnsorganisaties kan de nodige bijstand verleend worden aan zowel de persoon zelf die radicaliseert alsook aan diens omgeving. Tot slot is er ook een belangrijke rol weggelegd voor de politie- en veiligheidsdiensten. Een correcte en respectvolle verhouding tussen jongeren en politiediensten is cruciaal om het gevoel van achterstelling en discriminatie tegen te gaan. In de eerste plaats gaat het dan om de lokale politie, met het team bestuurlijke politie Vima en andere betrokken diensten zoals jeugd, interventie, slachtofferbejegening en de wijkagenten. Maar ook de manier waarop de veiligheidsdiensten zelf het radicaliseringsprobleem aanpakken is belangrijk om het radicaliseringsfenomeen in te dijken. Tot slot blijft de gerechtelijke aanpak van extreme radicalisering cruciaal. Zowel het jeugdbeschermingsrecht als de manier van vervolging zijn cruciaal voor zowel het veiligheidsbeleid als voor het deradicaliseringsbeleid. Verder in dit beleidsplan zullen de specifieke rollen van alle partners worden besproken.

Lokaal deradicaliseringsbeleid

Het deradicaliseringsbeleid vergt een integrale en multidisciplinaire aanpak. Het moet de ambitie zijn dat elke Vilvoordenaar zich thuis voelt in onze stad en de nodige kansen krijgt om zich te ontplooien. Het recente Vilvoordse meerjarenbeleidsplan heeft als doel dat elke inwoner fier is om Vilvoordenaar te zijn. De integrale uitvoering van dit beleidsplan is nodig om de maatschappelijke context waarin radicalisering plaatsvindt aanzienlijk te verbeteren. De lokale middelen en mogelijkheden ontbreken echter om deze uitdaging volledig tot een goed einde te brengen. We rekenen hiervoor op een constructieve samenwerking met de hogere overheden.

Bij acute radicaliseringsfenomenen hebben de verschillende partners elk een verantwoordelijkheid op te nemen. Het welslagen hiervan hangt voor een groot deel af van een gedeeld gevoel van urgentie tussen alle verschillende actoren in dit dossier. Om die reden is communicatie en overleg over radicalisering essentieel. Het effect hiervan is zowel sensibiliserend – partners bewust maken van de rol die zij in deze thematiek kunnen opnemen – als versterkend – partners ondersteunen in het opnemen van die rol. Het doel hierachter is de verbondenheid tussen de verschillende partners rond eenzelfde thema verzekeren. De organisatie van deze communicatie- en samenwerkingsstructuren is dan ook het eerste onderdeel van het lokaal beleid. Dit moet ertoe leiden dat alle partners hun beleid bijsturen waarbij er meer aandacht gaat naar het aanpakken van de maatschappelijke context van radicalisering. In dat kader is het cruciaal dat het preventieve werk én het veiligheidswerk maximaal op elkaar zijn afgestemd.

Dat de radicaliseringsproblematiek van Vilvoorde kadert binnen een bredere maatschappelijke context, blijkt uit de omgevingsanalyse. De lokale uitdagingen met betrekking tot voorzieningen voor jeugd en jongeren, tewerkstelling, hulpverlening, onderwijs en integratie zijn groot. Het is bovendien bij uitstek een beleidsdomein waar de verschillende overheden – federaal en Vlaams, sociale, gerechtelijke en veiligheidsdiensten – elkaar moeten versterken. Het lokale deradicaliseringsbeleid zal aandacht besteden aan het faciliteren van preventieve acties en projecten die hieraan tegemoet komen. Het deradicaliseringsbeleid zal bovendien toezien op de optimale samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus.

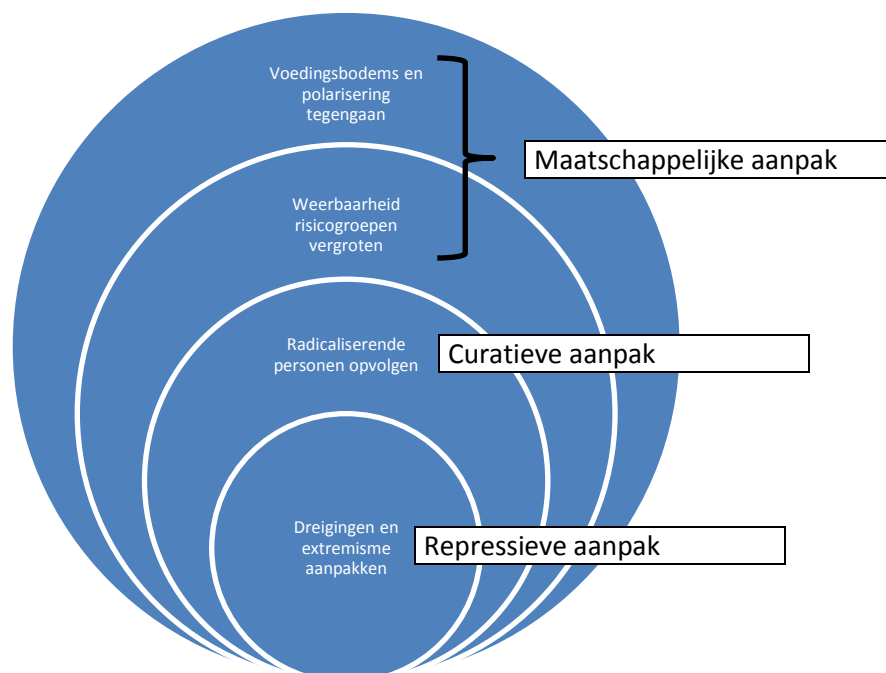
Tot slot is er, naast de ad hoc problematiek waarmee Vilvoorde geconfronteerd wordt, eveneens aandacht vereist voor de initiatieven die andere spelers nemen, zowel lokaal als bovenlokaal. In dat kader past het Vilvoordse engagement om kennis en expertise op te bouwen en te delen met binnenlandse en buitenlandse partners.

Organisatie van het deradicaliseringsbeleid

Het deradicaliseringsbeleid heeft tot doel om radicale ideeën niet te laten ontsporen. Om dit te bereiken is het Vilvoordse deradicaliseringsbeleid onderverdeeld in verschillende aangrijpingspunten:

- Het tegengaan van mogelijke voedingsbodems van radicalisering en de ondersteuning van al degenen die door deze voedingsbodems geraakt kunnen worden en hierdoor hun binding met de samenleving kunnen verliezen
- De specifieke ondersteuning van zoekende personen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering door het verhogen van hun weerbaarheid
- Het deradicaliseren van radicaliserende personen door hun binding met de maatschappij te herstellen
- De aanpak van extremistische dreigingen en het voorkomen van terroristische aanslagen

Op basis van deze aangrijpingspunten beoogt het Vilvoordse deradicaliseringsbeleid enerzijds een maatschappelijke aanpak en anderzijds een curatieve aanpak. De maatschappelijke aanpak heeft als doelgroep kwetsbare personen die mogelijk vatbaar kunnen zijn voor een radicaal gedachtengoed en heeft als doel het versterken van deze doelgroep om te voorkomen dat radicalisering er ingang vindt. De curatieve aanpak heeft als doelgroep personen die met een radicaal gedachtengoed in aanraking zijn gekomen, en beoogt te voorkomen dat dit radicale gedachtengoed zich uitbreidt en eventueel zou uitmonden in gewelddadige radicalisering. De extremistische en terroristische dreiging die een verregaand gevolg van radicalisering kan zijn, vergt een repressieve aanpak waarvoor enkel politie en justitie bevoegd zijn. Deze organisatie van het deradicaliseringsbeleid kan als volgt worden voorgesteld:

De maatschappelijke aanpak

Het eerste onderdeel van het deradicaliseringsbeleid is het voorkomen dat radicalisering een voet aan de grond kan krijgen in het leven van Vilvoordenaars. Daarom is de maatschappelijke aanpak een groepsgerichte aanpak die de potentiële voedingsbodems van radicalisering wil tegengaan en tegelijk ondersteunend wil optreden voor al diegenen die mogelijk geraakt kunnen worden door deze voedingsbodems. Daarom heeft de maatschappelijke aanpak eveneens tot doel om de weerbaarheid van de risicogroepen die mogelijk vatbaar zijn voor radicalisering te vergroten. Vooral onderwijs (wegwerken watervalstelsel, dramatische achterstand en schooluitval, taalachterstand, ...) en tewerkstelling (wegwerken structurele jeugdwerkloosheid, discriminatie op de arbeidsmarkt, ...) zijn hierbij prioritaire beleidsdoelstellingen. Daarnaast zijn ervaringen van racisme en discriminatie (op school, op de arbeidsmarkt, op de huisvestingsmarkt, ...) en gevoelens van sociale uitsluiting een belangrijk aandachtspunt. De maatschappelijke aanpak bestaat uit een aantal actielijnen die hierop inspelen, waaronder telkens een aantal concrete acties vallen.

Actief werken rond burgerschap en participatie

Jongerencomité

Uit overleg tussen Vilvoordse jongeren, de burgemeester en de lokale politie is gebleken dat er nood is aan beleidsparticipatie voor de jongeren in Vilvoorde. Hieraan wil de stad tegemoet komen door structureel overleg tussen deze partijen te organiseren, aangevuld met vertegenwoordigers van de dienst Jeugd en Gelijke kansen. Tijdens dit jongerencomité zal nagedacht worden over manieren waarop er in Vilvoorde meer kansen voor jongeren gecreëerd kunnen worden op vlak van onderwijs, werk, vrije tijd, De bedoeling is dat deze beleidsparticipatie leidt tot concrete acties die vanuit het deradicaliseringsbeleid gefaciliteerd kunnen worden. Het doel hiervan is een klimaat te creëren van wederzijds begrip en respect tussen de jongeren en de bestuurlijke en politieke instanties.

Positieve beeldvorming

De dienst jeugd heeft in het verleden reeds gebruik gemaakt van rolmodellen bij sommige van hun activiteiten. Ook de dienst gelijke kansen zet in op positieve beeldvormingscampagnes, bijvoorbeeld portrettenreeksen over migratie in samenwerking met het PRIC. Naar de toekomst toe zal bekeken worden hoe er nog meer op soortgelijke initiatieven kan ingezet worden. Zo is het de bedoeling om in het najaar 2014 jongeren aan het woord te laten naar aanleiding van 50 jaar migratie.

Interculturele ontmoetingen

De bevolking in Vilvoorde is erg divers. Dit zal als troef in de kijker gezet worden door meer activiteiten te organiseren die gericht zijn op interculturele ontmoetingen tussen mensen. Een gedeelde maaltijd tijdens de islamitische vasten, de organisatie van interreligieuze opendeurdagen,... kunnen hiervoor doeltreffend zijn. Om een jong publiek aan te spreken, kan er bijvoorbeeld gedacht worden aan jongeren die als gids anderen binnen hun gemeenschap rondleiden. De stad zal hiervoor, in samenspraak met partners, een traject uitstippelen.

Omkadering jongerenvoorstelling BRONKS

In het voorjaar van 2015 komt BRONKS met een jongerenvoorstelling over Syriëstrijders naar Vilvoorde, gericht op de 3de graad secundair onderwijs. Naar aanleiding hiervan zal een omkaderend traject aangeboden worden aan de deelnemende scholen.

Inzamelactie voor Syrië

Enkele inwoners van Vilvoorde die zelf van Syrische afkomst zijn, hebben vzw SHAM opgericht, die humanitaire hulp inzamelt voor de burgerslachtoffers in Syrië. Er zal worden nagekeken hoe dit project een breder draagvlak kan krijgen binnen de hele stad, door de Vilvoordse jongeren hierbij te betrekken. Het is een mooie gelegenheid voor Vilvoordse jongeren om zich hiermee positief te engageren. Er wordt gemikt op de maanden juni, juli, augustus en september 2014 om jongeren hiermee aan de slag te laten gaan.

Internationaal uitwisselingsproject met de VS

Op verzoek van de Amerikaanse ambassade wordt werk gemaakt van een uitwisselingsproject met een delegatie uit Columbus, Ohio. Inzet is om ideeën en praktijken uit te wisselen rond de betrokkenheid en het engagement van lokale gemeenschappen in de strijd tegen radicalisering. Een bezoek van de Amerikaanse delegatie aan Vilvoorde wordt voorzien in juni 2014. Een tegenbezoek van een Vilvoordse delegatie aan Columbus wordt voorzien voor eind september 2014.

Sensibilisering en vorming van eerstelijnswerkers

Sensibilisering van leerkrachten, hulpverleners en jongerenwerkers

Er werden reeds diverse info- en sensibiliseringsacties georganiseerd voor de Vilvoordse scholen. Dit willen we uitbreiden naar de vrijwilligers, verantwoordelijken en professionals van sportclubs en andere vrijetijdsverenigingen. De bedoeling is om ook deze doelgroep te sensibiliseren voor het

belang van de vroege detectie van radicalisering, en te informeren over de ondersteuning die zij van de stad en de lokale politie kunnen krijgen bij vermoedens wanneer iemand aan het radicaliseren is.

Thematafels

Ter ondersteuning van de betrokken partners zullen er regelmatig thematafels georganiseerd worden. Op deze momenten worden alle partners uit eenzelfde domein samengebracht om onderwerpen met betrekking tot radicalisering te bespreken die relevant zijn voor dat domein. Bijvoorbeeld: meldingsplicht en beroepsgeheim in de hulpverlening, omgaan met radicaliserende jongeren en hun familieleden in het onderwijs, ...

Er worden thematafels voorzien voor volgende domeinen:

- Onderwijs:
 - o Bijeenkomsten voor directies en CLB
 - o Intervisies voor leerkrachten
- Hulpverlening:
 - o Bijeenkomsten voor CAW, JAC, CGG, deMens, CLB, Wijkgezondheidscentrum, MSOC, OCMW en eventuele andere partners uit de hulpverlening
- Jeugd en jongeren
 - o Bijeenkomsten voor JAC, dienst jeugd, jongerenpreventiewerkers, organisaties uit het maatschappelijk middenveld

Versterken van het laagdrempelig jeugdwerk

Versterking van het jongerenwerk in Vilvoorde

Stad Vilvoorde heeft een onderzoek besteld bij Uit De Marge, een koepelorganisatie die werkt met maatschappelijk kwetsbare jongeren, in functie van de analyse en versterking van het lokale jeugdwelzijnsbeleid ten behoeve van kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Het doel is om vanuit de input van dit onderzoek te komen tot een transparant en gedragen sociaal jeugdbeleid dat maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren meer mogelijkheden biedt. Er is nood aan een verlengstuk van de succesvolle Vilvoordse vrijetijdspas waardoor kinderen uit kwetsbare groepen gemakkelijk kunnen participeren in vrijetijdsactiviteiten.

Tijdens een bezoek aan jongeren centrum ROJM in Mechelen begin 2014, bleek hoe relevant zo'n centrum ook in Vilvoorde zou kunnen zijn. Er dient dan ook verder bekeken te worden wat de haalbaarheid hiervan is, bijvoorbeeld door een antenne van ROJM in Vilvoorde op te richten. Inmiddels diende het stadsbestuur een projectaanvraag in bij het Federaal Impulsfonds voor het Migrantenbeleid met het oog op de oprichting van een laagdrempelig jongerenontmoetingscentrum.

Huiswerkbegeleiding

Er bestaan verschillende initiatieven voor huiswerkbegeleiding binnen Vilvoorde, maar de vraag overstijgt het aanbod nog steeds, mede door een tekort aan inzetbare vrijwilligers. Een eerste werkpunt is dus de rationalisering van de bestaande initiatieven voor huiswerkbegeleiding. Dit moet de basis vormen voor een degelijke ondersteuning van de vzw's die hierin actief zijn, bijvoorbeeld in de aantrekking van vrijwilligers, in het voorzien van accommodatie, ...

Jobclub

Een jobclub gericht op kwetsbare jongeren tussen 16 en 25 jaar, die het sociaal isolement van werkloosheid wil tegengaan, is een noodzaak in Vilvoorde. Deze jobclub kan zowel een eerstelijnsfunctie voor het beantwoorden van vragen vervullen, alsook samenwerken met bijvoorbeeld de VDAB in het geven van sollicitatietraining. Het moet hierbij de ambitie zijn om een maximaal aantal opleidings- en werkzoekende jongeren uit maatschappelijk achtergestelde situaties te bereiken. De mogelijkheden voor de oprichting van een jobclub zullen verder bekeken worden in functie van de eventuele oprichting van een jongerenontmoetingscentrum.

Versterking van de lokale moskeewerking

De Vilvoordse moskee Annasr heeft zich vanaf het prille begin verzet tegen de aanwezigheid van radicaal-salafistische groeperingen (zoals Sharia4Belgium) en heeft het vertrek van jongeren om in Syrië te gaan strijden bij herhaling sterk veroordeeld. Dat ook de moskee slachtoffer is van de radicaliseringsproblematiek, blijkt onder andere uit het feit dat een aantal lokale moskeeverantwoordelijken doodsbedreigingen heeft ontvangen. De meerderheid van de vertrekkers zijn jongeren die voordat ze radicaliseerden, geen praktiserende moslims waren, geen band hadden met de moskee en nauwelijks of geen Arabisch kenden. Hierdoor zijn ze sterk beïnvloed kunnen worden door de enge en eenzijdige interpretatie van radicale individuen en groeperingen. De Vilvoordse moskee kampt bovendien, mede ten gevolge van de snelle groei van de bevolking, met zowel organisatorische als infrastructurele problemen. Een goed georganiseerde moskee – binnen het kader van de wettelijk erkende godsdiensten – die moslimjongeren de beginselen van een gematigde islam kan bijbrengen, kan een reële dam opwerpen tegen de radicale interpretatie van de islam. Het stadsbestuur wenst daarom de moskeewerking te ondersteunen in haar aanvraag voor officiële erkenning. Daarnaast zal er gekeken worden hoe de moskee kan versterkt worden in haar werking, bijvoorbeeld door gezamenlijke projecten tussen de moskee en andere partners vanuit de stad te ondersteunen – zoals de inzamelactie voor Syrië daar een voorbeeld van is.

Verdere uitbouw en optimalisering van lokaal aanbod voor hulpverlening, welzijnswerk en jongerenpreventie

Time-out voor radicaliserende jongeren

De time-out projecten zijn een bestaande methodiek om rond jongeren met probleemgedrag binnen het onderwijs te werken. Naast de huidige inzet van deze methodiek, kan deze in bepaalde gevallen ook nuttig zijn voor jongeren die door hun radicalisering probleemgedrag vertonen. Er dienen afspraken gemaakt te worden met de organisaties die de time-out trajecten invullen rond hoe deze ook voor de radicaliseringsproblematiek kunnen ingezet worden, bijvoorbeeld met de inzet van mensen met de nodige specialisaties.

Aanspreekpunt/doorverwijzing hulpverlening m.b.t. radicalisering

Radicalisering treft vaak niet alleen het individu in kwestie maar ook diens naaste omgeving. Ook bij deze doelgroep bestaat de nood aan professionele begeleiding. Er zal geïnventariseerd worden welke hulpvraag door welke organisatie kan opgenomen worden. Dit kan besproken worden op de voorziene overlegmomenten voor alle partners uit het welzijnswerk en de hulpverlening. Daarnaast zullen de doorverwijzing vanuit de stad naar deze hulpverleningsinstanties ook gestructureerd worden. Momenteel gebeuren er reeds doorverwijzingen naar de hulpverlening voor families van personen die naar Syrië vertrokken zijn. Dit zal uitgebreid worden met een preventief luik, waarbij deze hulpverlening ook beschikbaar wordt gemaakt voor de naaste omgeving van radicaliserende personen. Deze doorverwijzingen zullen gebeuren door de Dienst gelijke kansen

Meldpunt discriminatie

Gezien de sociale en maatschappelijke context van Vilvoorde, is de aanwezigheid van een Meldpunt discriminatie een noodzaak. Vlaanderen gaf tot op vandaag alle erkende centrumsteden de mogelijkheden om een dergelijk meldpunt aan te schaffen. Er zal bekeken worden welke mogelijkheden er bestaan om dit te verwezenlijken. In afwachting van de erkenning van Vilvoorde als centrumstad, zal er nagegaan worden of er een voorlopige antenne binnen het CAW kan opgericht worden.

Praatgroep voor familieleden van radicaliserende personen

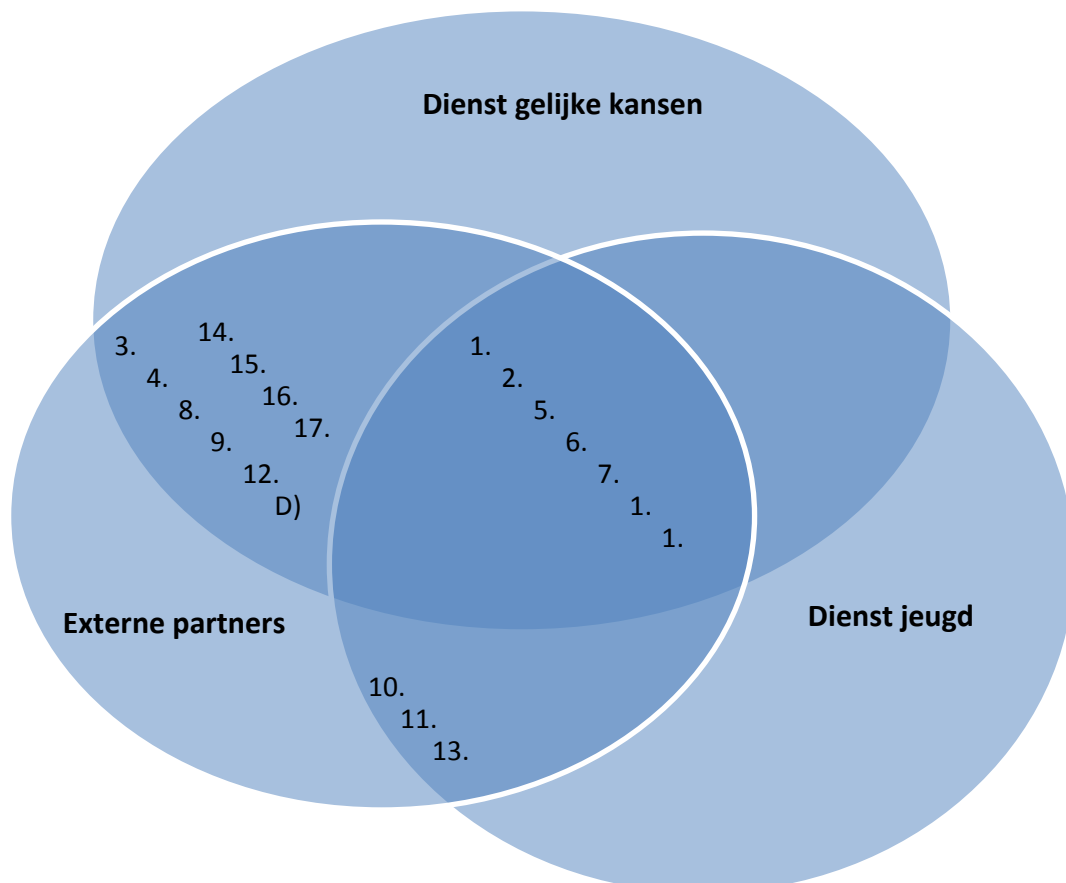
Voor de bijeenkomst van een praatgroep waarin de familieleden van radicaliserende personen terecht kunnen, zal de stad voorzien in een ontmoetingsruimte en de daarbij horende faciliteiten. Aangezien deze praatgroep er komt op vraag van familieleden, is het de bedoeling dat zij dit initiatief voor het overige invullen en de stad qua inhoud die er tijdens de sessies aan bod komt en deelnemers hieraan, een neutrale positie inneemt.

Schematische weergave

Gezien de multidisciplinaire insteek van het deradicaliseringsbeleid wordt vaak meer dan één stadsdienst geïmpliceerd. De stadsdiensten met de belangrijkste rol zijn gelijke kansen en jeugd.

Daarnaast zal, naargelang de specifieke invulling van acties, ook beroep gedaan worden op de andere stedelijke diensten.

A) Actielijn “Actief werken aan burgerschap en participatie” 1. Jongerencomité2. Positieve beeldvorming3. Interculturele ontmoetingen4. Jongerenvoorstelling BRONKS5. Inzamelactie voor Syrië6. Internationaal uitwisselingsproject met VS B) Actielijn “Ondersteuning van eerstelijns werkers” 7. Sensibilisering8. Thematafel onderwijs9. Thematafel Hulpverlening10. Thematafel jeugd en jongeren	C) Actielijn “Versterking van laagdrempelig jeugdwerk” 11. Versterking jongerenwerk12. Huiswerkbegeleiding13. Jobclub D) Actielijn “Versterking van de lokale moskeewerking” E) Uitbouw en optimalisering van lokaal aanbod van hulpverlening, welzijnswerk en jongerenpreventie 14. Time-out trajecten15. Doorverwijzing hulpverlening16. Meldpunt discriminatie17. Praatgroep voor familieleden

De curatieve aanpak

De curatieve aanpak streeft ernaar om personen die omwille van hun aanraking met een radicaal gedachtengoed banden met de samenleving verliezen, opnieuw een zinvolle rol in de samenleving te laten opnemen. Er zal hierbij gezocht worden naar zoveel mogelijk manieren om de aansluiting tussen een persoon en diens omgeving te herstellen. Daarom is de curatieve aanpak een persoonsgerichte aanpak die zich richt op twee specifieke doelgroepen: enerzijds potentieel geradicaliseerde personen nog aanwezig in Vilvoorde, anderzijds personen die teruggekeerd zijn van de strijd in Syrië en door gerechtelijke instanties in (voorlopige) vrijheid zijn gesteld. Hoewel de opvolging van personen uit deze doelgroepen dus individueel zal gebeuren, is het de ambitie om hieruit te leren, waardoor het maatwerk op termijn procesmatiger aangepakt zal kunnen worden.

De eerste stap in de curatieve aanpak is de receptie van signalen van potentiële radicalisering. Momenteel zijn hier verschillende aanspreekpunten voor:

- Binnen de stadsdiensten:
 - o Het kabinet van de burgemeester
 - o Dienst gelijke kansen
 - o Stafmedewerker radicalisering en polarisatie
- Binnen de lokale politie:
 - o Team bestuurlijke politie Vima
 - o Dienst slachtofferbejegening
 - o De wijkagenten

De beschikbaarheid van deze aanspreekpunten wordt permanent verspreid en het middenveld (onderwijs, sport, welzijn, ...) wordt opgeroepen om te communiceren over mogelijke indicaties van radicalisering.

Elk van deze aanspreekpunten kan vanuit zijn achtergrond dienen als vertrouwenspersoon voor verschillende contacten. Daarnaast wordt er gestreefd naar bijkomende alertheid bij andere eerstelijnsdiensten, zoals de dienst Burgerzaken bij de aanvraag van internationale paspoorten, adreswijzigingen, ... Het is cruciaal dat de aanspreekpunten onderling regelmatig overleggen. De organisatie hiervan is de taak van de burgemeester, hierin bijgestaan door de stafmedewerker radicalisering en polarisatie.

Bij de politie geldt het bestuurlijke team als verzamelpunt van meldingen van potentiële radicalisering. Binnen de stad worden deze signalen verzameld bij de burgemeester. Er wordt op regelmatige basis tussen beide partijen overlegd hierover. Op basis van de analyse van de gegevens wordt een afweging gemaakt van welke stappen ondernomen moeten worden, en wie hierin

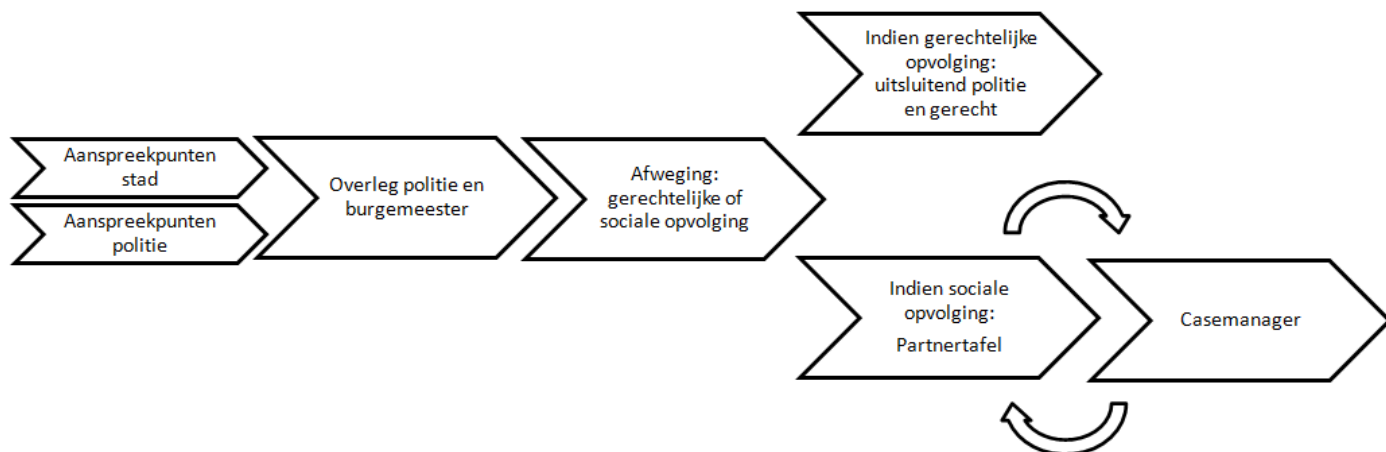
bevoegd is. Indien er voor een bepaalde persoon gerechtelijke stappen ondernomen moeten worden, dan behoort dit tot de repressieve aanpak waarvan de opvolging uitsluitend door de gerechtelijke en politionele diensten gebeurt.

Indien niet, dan zal de opvolging op sociaal vlak gebeuren, in samenwerking tussen de lokale politie en andere partners. Hiervoor worden op regelmatige momenten de partnertafels georganiseerd. De bedoeling hiervan is om de verschillende signalen die alle betrokken partners uit onderwijs, hulpverlening, sociaal werk, tewerkstelling, vrije tijd, ... van een persoon hebben aan mekaar te koppelen, en tot een gedragen aanpak rond de situatie van de persoon in kwestie te komen: casemanagement. In functie hiervan zal een casemanager aangesteld worden.

De casemanager staat in voor de individuele opvolging van het dossier. Het is zijn verantwoordelijkheid om de opvolging rond een bepaalde persoon in goede banen te leiden en om ervoor te zorgen dat de op maat gemaakte aanpak wordt gevolgd. Het werken met casemanagers heeft als voordeel dat het ten allen tijde duidelijk is wie het aanspreekpunt is binnen een bepaald dossier. Anderzijds voorkomen casemanagers ook dat er teveel verschillende mensen en instanties los van mekaar rond een dossier werken, met heel wat belasting voor de betrokkenen tot gevolg.

De casemanager koppelt vervolgens terug naar de partnertafel over de voortgang van het dossier. Bij belangrijke nieuwe gegevens of eventuele problemen, kan de aanpak op dat moment bijgestuurd worden. Afhankelijk van de situatie zal er geopteerd worden om, naar buitenlands voorbeeld, gebruik te maken van sleutelfiguren. Het gaat dan om de inzet van personen, al dan niet afkomstig uit Vilvoorde zelf, met religieuze deskundigheid of maatschappelijk aanzien, die radicaliserende personen kunnen begeleiden in hun zoektocht naar een ideologische beleving die verenigbaar is met de Vilvoordse context. De sleutelfiguren kunnen op die manier voor radicaliserende personen fungeren als hefboom naar maatschappelijke verbondenheid.

Het is doorheen deze volledige sociale aanpak steeds de ambitie om met behulp van de omgeving een positief contact tot stand te brengen met een radicaliserend persoon. Om die reden zal de politionele opvolging steeds gekaderd worden binnen deze bredere maatschappelijke opvolging. Zo zullen er tijdens de opvolging huisbezoeken plaatsvinden, die opgenomen worden door de dienst gelijke kansen.

De opvolging van personen die teruggekeerd zijn uit Syrië valt eveneens onder de curatieve aanpak. Het verschil is wel dat de fase voorgaand aan de beslissing om een individueel dossier op de partnertafel te brengen langer zal zijn, en dat de individuele opvolging steeds de goedkeuring moet wegdragen van de bevoegde politiediensten. Op basis van het gerechtelijk dossier zal namelijk in de eerste plaats door de politie en gerechtelijke instanties moeten bepaald worden welke maatregelen er rond een bepaalde persoon mogelijk zijn zonder daarbij bijvoorbeeld de voorwaarden van iemands invrijheidsstelling te schenden.

Deze manier van werken brengt eveneens een financiële vraag met zich mee. Andere steden in het binnen- en buitenland hebben reeds contracten met sleutelfiguren en hulpverleningsorganisaties afgesloten. De stad wil eveneens gebruik maken van de expertise van sleutelfiguren. Het Vilvoordse stadsbestuur wil daarnaast in samenwerking met het LOP werk maken van time-out projecten waarbij schoolgaande radicaliserende jongeren tijdelijk uit de schoolomgeving worden gehaald en waarbij deradicaliseringsprojecten worden aangeboden. De stad zal bekijken wat de mogelijkheden zijn voor de inzet van sleutelfiguren en de aankoop van een aantal time-outtrajecten die specifiek voorbehouden zijn voor deradicaliserende hulpverlening. Er zal in de eerste plaats gekeken worden naar werkingsmiddelen uit de federale financiering voor de preventie van radicalisering.

Expertise opbouwen en delen

Het inzicht om actief te werken rond deradicalisering wint aan belang. Dat uit zich in verschillende acties en initiatieven. Zo zijn er verschillende onderzoeksprojecten lopende naar radicalisering, waarvan de resultaten relevant kunnen zijn voor het lokale beleid.

Daarnaast zijn ook andere steden, zoals Antwerpen, Mechelen en Maaseik, maar ook Brussel, bezig met het uitstippelen van een lokaal beleid rond radicalisering. Hierover wordt regelmatig overlegd door vertegenwoordigers uit de verschillende betrokken steden.

Vilvoorde is bovendien lid van een aantal nationale en internationale netwerken die als doel hebben om expertise over radicalisering te delen. Daarnaast blijkt ook de nood om de lokale integrale aanpak in te passen in bovenlokale initiatieven. Omgekeerd dient de lokale inzet maximaal ondersteund te worden door inspanningen van hogere overheden.

Bovenlokaal beleid

Bovenlokale coördinatie

Vilvoorde, Antwerpen, Mechelen, Brussel en Luik hebben extra middelen gekregen om radicalisering tegen te gaan. Met Antwerpen en Mechelen wordt regelmatig informeel afgestemd over de aanpak van de verschillende steden. Dit zou veel efficiënter kunnen gebeuren indien dit op bovenlokaal niveau gecoördineerd zou worden. Er is nood aan een structuur waarin de verschillende lokale initiatieven en expertises verzameld en gedeeld kunnen worden, zonder dat de steden hierin zelf een trekkersrol moeten opnemen. Bovendien is er bovenlokaal ook geen afstemming tussen de aanpak van politie, inlichtingendiensten, justitie en gerecht enerzijds, en het bestuurlijk beleid anderzijds, met als gevolg dat ook dit momenteel lokaal moet opgenomen worden. Ook dit aspect vergt verdere bovenlokale coördinatie.

Inburgering en integratie

Radicalisering is tot op heden niet op de agenda van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur geplaatst, om dit thema op te nemen in het inburgerings- en integratiebeleid. Nochtans zou hiermee een belangrijke doelgroep preventief bereikt kunnen worden. Vilvoorde neemt deel aan de overlegmomenten met het Kruispunt Migratie-Integratie om te bekijken welke Vlaamse departementen de lokale noden van het deradicaliseringsbeleid kunnen ondersteunen.

Onderwijs

In verschillende andere landen bestaan er educatief materiaal en literatuurpakketten om preventief rond radicalisering te werken in het onderwijs. Hier is in Vlaanderen eveneens nood aan. Daarnaast zou het omgaan met radicaliserende jongeren een onderwerp van vorming voor leerkrachten kunnen zijn, al was het maar om het onbehagen om dergelijke thema's bespreekbaar te maken in de klas weg te werken. Er is ook nood aan een betere omkadering voor islamleerkrachten om radicaliserende leerlingen te begeleiden.

Radicalisering in gevangenissen en gesloten instellingen

Er moet werk gemaakt worden van specifieke deradicaliseringsprogramma's voor wie in een gevangenis of gesloten instelling verblijft. Hierrond zou een beleid moeten ontwikkeld worden en expertise verzameld en toegankelijk gemaakt moeten worden.

Ondersteuning van moskeeën en imams

Een betere erkenningsprocedure van moskeeën kan leiden tot een klimaat van meer openheid en vertrouwen. Moskeeën zouden meer baat moeten hebben bij een erkend statuut (subsidies, accommodatie, ...), gekoppeld aan duidelijkere voorwaarden (vertaling van de vrijdagspreeken, professionalisering van moskeemedewerkers, ...). Met een opleiding voor imams zouden de moskeeën beroep kunnen doen op imams die voeling hebben met de context van Vlaanderen.

Hulpverlening en welzijn

Lokale hulpverlenings- en welzijnsorganisaties zijn bereid om hun bestaande expertise in deze thematiek in te zetten, maar worden geconfronteerd met de beperktheid van hun middelen en de bijgevolg lange wachtlijsten. Een opdracht van de bevoegde overheid om hier prioritair rond te werken zou dit al enigszins kunnen verbeteren. Daarnaast blijkt ook dat er in de hulpverlening vraag is voor meer expertise om een specifiek aanbod rond radicalisering uit te kunnen werken. Omdat deze vraag de lokale bevoegdheden overstijgt, is bovenlokale coördinatie noodzakelijk.

Bijkomende middelen

Door de grootstedelijke problematiek waarmee Vilvoorde geregeld geconfronteerd wordt, niet in het minst door de nabijheid van Brussel, zou de erkenning van Vilvoorde als centrumstad een stap in de goede richting zijn om aan de noden zoals hierboven omschreven, tegemoet te komen. Op die manier kan een integrale lange termijnwerking ter preventie van radicalisering verzekerd worden. Ook heel wat beleidslijnen – zoals middelen tegen jeugdwerkloosheid, justitiehuisen, een meldpunt discriminatie, ... zijn gekoppeld aan de erkenning als centrumstad.

Een ambitieuzer randbeleid

Vilvoorde wordt als randstad alsmear vaker geconfronteerd met grootstedelijke problematieken. De nabijheid van Brussel speelt hier om te beginnen een rol in, maar inwoners van Vilvoorde hebben vaak ook een band met andere steden als Mechelen en Antwerpen. De erkenning van Vilvoorde als centrumstad is een essentiële voorwaarde om onze stad uit te rusten met meer middelen om deze veranderende context tegemoet te treden. Voor het welslagen van ons integraal deradicaliseringsbeleid is een inbedding in een ambitieuzer randbeleid bovendien noodzakelijk. Heel wat beleidslijnen – zoals ondersteuning van maatschappelijk kwetsbare doelgroepen, jongerenwerkloosheid, een uitgerust justitiehuis, de oprichting van een meldpunt discriminatie, ... zijn hieraan verbonden.

Implementatie van het beleidsplan

Eerst wordt naar de politieke bekrachtiging van dit beleidsplan gestreefd. Dit beleidsplan zal ter bespreking voorgelegd worden op de bevoegde Gemeenteraadscommissie en op de Gemeenteraad. Daarnaast zal het beleidsplan geagendeerd worden op het politiecollege, de politieraad en de preventieraad. Vervolgens zullen alle partners uitvoerig geïnformeerd worden over de inhoud van het plan. Het plan zal ook ter bespreking voorgelegd worden op het jongerencomité.

Volgende stappen zullen genomen worden om het beleidsplan ingang te doen krijgen in de praktijk:

- De organisatie van de thematafels waarop het beleidsplan besproken wordt en een agenda opgesteld wordt voor de structurele bijeenkomst van de thematafels, en de gewenste inhoud bepaald wordt.
- De organisatie van een eerste partnertafel waarop het beleidsplan besproken wordt en een agenda opgesteld wordt voor de structurele bijeenkomst van de partnertafel, om de individuele opvolgingen van de curatieve aanpak op te starten.
- De opvolging op korte termijn van de reeds gestarte acties uit de actielijnen:
 - o De maandelijkse bijeenkomsten van het jongerencomité bestendigen:
 - o De inzamelactie voor Syrië
 - o Het internationaal uitwisselingsproject met de VS
 - o De opvolging van de projectaanvraag voor de opstart van een jongerenontmoetingscentrum in Vilvoorde
 - o De sensibiliseringsacties
- De opstarting van de andere acties uit actielijnen

In overleg met de verschillende betrokken stadsdiensten zal er tegen eind juni 2014 een addendum op dit beleidsplan geschreven worden waarin de taakomschrijving van alle betrokkenen wordt geëxpliciteerd. In functie hiervan zal er ook een planning voor 2014 worden opgesteld, waarin uitgestippeld wordt welke initiatieven wanneer plaatsvinden. Deze aanpak zal de volgende jaren eveneens gehanteerd worden, al dan niet gekoppeld aan een herwerking van dit beleidsplan.

De evaluatie van dit beleidsplan zal ingebed worden in de evaluatieprocedures zoals de stad deze volgt. Tegen eind 2014 zal intern vastgelegd worden waarop de beleidsevaluatie van dit plan zich zal baseren.

Bijlage: Lijst van partners

1. Politieel & gerechtelijk

Lokale politie VIMA
OCAD

2. Maatschappelijk middenveld

OCMW
CAW/JAC
CGG
CLB GO!
CLB Noordwest Brabant
Kind & Gezin
Wijkgezondheidscentrum
deMens
MSOC
VDAB
Groep Intro
Mikst
Moskee An-Nasr
CGG Laken (cultuursensitieve zorg)

3. Onderwijs

Vilvoordse scholen
CLB GO!
CLB Noordwest Brabant
Inspectie Islamonderwijs
Pedagogische begeleiding GO!
LOP

4. Jeugd

Jongeren Annasr
Planet Zinga
Mijlpalen

5. Gelijke kansen en integratie

Onthaalbureau Inburgering
PRIC
OTA

6. Bovenlokaal

Kruispunt Migratie-Integratie
Stad Mechelen

Antwerpen
Maaseik
ABB
Departement Onderwijs
BiZa
Kabinet van de federaal Minister van Binnenlandse Zaken
KU Leuven
International Center for the study of Radicalisation
European Forum for Urban Security
Radicalisation Awareness Network